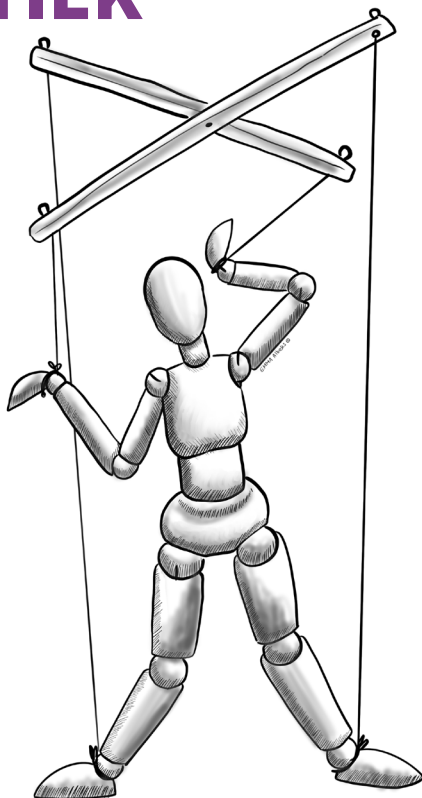

POLITIEK

Democratie & dictatuur

B

INTRODUCTIE

Many forms of Government have been tried, and will be tried in this world of sin and woe. No one pretends that democracy is perfect or all-wise. Indeed it has been said that democracy is the worst form of Government except for all those other forms that have been tried from time to time...

Winston S Churchill, 1947

Voor Churchill was democratie niet perfect, maar vergeleken met andere vormen van politiek was dit voor hem de beste politieke regeringsvorm. Binnen een democratie worden mogelijkheden geboden en onderzocht om beter om te gaan met (ver)storingsen en om interacties soepeler te laten verlopen. In een democratie wordt voortdurend getracht een werkbare balans te zoeken tussen het persoonlijke en sociale leven.

Belangrijke waarden die hierbij de basis vormen zijn vrijheid en gelijkheid. De balans tussen vrijheid en gelijkheid is kwetsbaar en vraagt een voortdurende afweging van belangen. Conflicten zijn hierbij onvermijdelijk.. *“Dat democratieën conflictueus zijn, hoort bij een pluralistische samenleving. Als we willen leven in een maatschappij waarin mensen vrij zijn om er eigen opvatting op na te houden, is het onvermijdelijk dat die opvattingen met elkaar botsen. De democratie dient het conflict te erkennen en er een ruimte aan te geven. (...) De demos – het volk – is verdeeld: er is altijd een deel dat kratos of macht heeft over het andere deel. De belangrijkste taak voor de democratie is te zorgen voor de instellingen waarbinnen dit conflict kan plaatsvinden, op een zodanige manier dat er geen burgeroorlog van komt. Dat*

betekent dat opponenten niet bekeken worden als vijanden die vernietigd moeten worden, maar als tegenstanders die het recht hebben hun opinie te verdedigen.” (Mouffe, 2000).

Hoewel mensen zich in een democratie met dezelfde waarden verbinden, interpreteert ieder mens deze verschillend. In een democratie gaat het er ook niet om dat politici voorschrijven hoe de wereld eruit moet zien, het gaat er om wat de situatie is en hoe deze veranderd kan worden. Om zo'n situatie bij de naam te noemen en veranderingen bespreekbaar te maken zijn vrijheid en gelijkheid belangrijk.

Democratie versus dictatuur

Goed kunnen participeren binnen een democratische en pluralistische leefomgeving vergt oefening. Het leren omgaan met vrijheid en gelijkheid is namelijk complex. Het is een voortdurend bewaken en bevechten van rechten, anticiperen en het bespreken van (tegenstrijdige) belangen en het nemen van verantwoordelijkheden. Een voorbeeld van democratie op kleine schaal kan een project of keuze zijn

voor een klassenuitje: hoe ga je om met verschillende belangen en onzekerheden, wie heeft de leiding, wie neemt de besluiten of verantwoordelijkheid en hoe zorg je dat je iedereen betreft bij de activiteit of het besluit? Democratisch handelen is ook dynamisch handelen, het vraagt om het accepteren van botsende opvattingen, vertrouwen, het geven van ruimte en vrijheid.

OPDRACHT DEMOCRATIE VERSUS DICTATUUR

Door de hele geschiedenis heen hebben grote machthebbers en dictators zich laten vereeuwigen door schilders en tegenwoordig ook door fotografen. Deze beelden gaan uit van een vergelijkbare retoriek en kunnen onbewust invloed hebben op hoe wij als mens reageren op machthebbers. In deze les ga je onderzoek doen naar de beelden van regeringsleiders en de invloed hiervan op een maatschappij.

De docent deelt de opdrachten uit en legt uit wat je gaat doen.

DOELEN

- De student kan benoemen waarom vrijheid en gelijkheid belangrijke waarden zijn voor een democratie.
- De student kan aangeven wat haar/hem aanspreekt in een democratie.
- De student kan naast een democratie ook andere regeringsvormen benoemen.

KLASSIKAAL

Stelling:

Daar waar regels zijn, is geen aandacht.

Democratie

- De groep wordt verdeeld in twee groepen.
- De docent legt de opdracht uit.

Bespreken

- Bespreken opdracht.
- Regeringsvormen bespreken.

OPDRACHT 1 TWEETAL

Analyseer samen met een medestudent twee schilderijen en twee fotografische beelden van machthebbers. Ga hierbij uit van machthebbers uit zowel een democratie als dictatuur. Hoe worden regeringsleiders verbeeld?

- Wat zijn overeenkomsten? Denk hierbij aan houding, gezichtsuitdrukking, accessoires en kleurgebruik.
- Wat zijn verschillen?
- Hoe ziet de omgeving van de persoon eruit?
- Wat zegt de omgeving over de persoon?

- Wat is het standpunt van waaruit het beeld gemaakt is? (Denk aan vogel- en kikvorsperspectief)
- Welke compositie wordt gehanteerd: centrale, asymmetrische, diagonale of driehoek compositie?
- Wat voor een gevoel straalt het beeld uit? Leg uit.
- Welk beeld vinden jullie het meest overtuigend? Leg uit.

OPDRACHT 2 TWEETAL

Maak een beeld van elkaar als dictator.

Als dictator wil je een sterk en krachtig beeld van jezelf hebben.

Om dit beeld te realiseren ga je in tweetallen aan de slag en wel op de volgende wijze (rollenspel):

- Degene die wordt gefotografeerd geeft aan de fotograaf instructies. De fotograaf volgt braaf de aanwijzingen en mag absoluut geen kritiek hebben op de feedback van de gefotografeerde. Is de gefotografeerde niet tevreden, dan krijg je als fotograaf nieuwe instructies. (max. 15 minuten)
- Draai de rollen om.

REFLECTIEVE VRAGEN

Beschrijf jullie ervaringen: hoe is het om leider of volger te zijn?

- Wat zou het voor jou als persoon (emotioneel & fysiek) betekenen als je voortdurend zo wordt behandeld?
- Hoe zou jouw leven er dan uitzien?
- Welke rol, welke invloed, heb je als leider en als volger?
- Hoe is je welzijn als leider en hoe is deze als volger?
- Accepteer je de dictatuur, ga je in verzet of probeer je te vluchten naar een ander land?
- Als je vanuit deze ervaringen naar vrijheid kijkt, wat kan vrijheid of beperking van vrijheid voor invloed hebben op onze maatschappij? Wat betekent dit voor een democratie?

BRONNEN

John Stuart Mill: On Liberty. 1859
Chantal Mouffe: The Democratic Paradox, Verso. 2000
Chantal Mouffe, Radical Democracy or Liberal Democracy, in: Socialist Review, vol. 20 (2), 1990, pp. 58-59.
Michael J. Sandel: De tirannie van verdienste. Ten Have